

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	VII
ÖNSÖZ	XI
İÇİNDEKİLER.....	XIII
KISALTMALAR LİSTESİ	XXI
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM YARARLILIK İLKESİNİN NİTELİĞİ

§ 1. Yararlılık İlkesinin Tarihsel Gelişimi.....	5
I. Fransız Hukukunda Kanuni Düzenlemelerle Şekillenen Yararlılık İlkesi	5
A. 4 Mayıs 2004 Öncesi.....	6
B. 4 Mayıs 2004 Sonrası: Fransız İş Kodu'ndaki Temel Kırılma	9
1. Yeni Çatışma Çözüm Kuralı: Özellik İlkesi	10
2. Özellik İlkesinin İstisnaları.....	13
C. İş Kanunu'nun Yeni Mimarisi: 2016 Değişiklikleri ve Yararlılık İlkesi	15

II. Türk Hukukunda Yararlılık İlkesinin Kanunlardaki Görünümü.....	18
A. 275 sayılı Kanunda Yararlılık İlkesi.....	18
B. 2822 ve 6356 sayılı Kanunlar Çerçevesinde Yararlılık İlkesi.....	21
III. Pozitif Normların Ötesinde Hukukun Genel İlkesi Olarak Yararlılık İlkesi.....	23
A. Tarihsel Süreçte Fransız Yüksek Yargısının Yararlılık İlkesine Bakışı.....	23
1. Anayasa Mahkemesi: Temel İlke	23
2. Yargıtay: İş Hukukunun Temel İlkesi	28
3. Danıştay: Hukukun Genel İlkesi	30
4. Değerlendirme.....	32
B. Yargıtay'ın Yararlılık İlkesine Bakışı	35
C. Hukukun Genel İlkesi.....	41
1. Kavram	41
2. İş Hukukunun Genel İlkesi Olarak Yararlılık İlkesi.....	42
IV. Değerlendirme.....	44
§ 2. Yararlılık İlkesinin Hukuki Niteliği	46
I. Anayasal Güvencesi.....	46
A. Fransız Hukukunda.....	46
B. Türk Hukukunda.....	49
II. Emredici Niteliği	52
A. Fransız Hukukunda.....	52
B. Türk Hukukunda.....	54
C. Toplu İş Sözleşmesi Taraflarının Yararlılık İlkesini Bertaraf Etmesi.....	57
1. Normatif Hükümlerle.....	58
2. Borç Doğurucu Hükümlerle	58
3. İşveren Sendikası Kararı ile	61

§ 3. Yararlılık İlkesinin İşlevleri	64
I. Yararlılık İlkesinin Geleneksel İşlevleri.....	64
II. Terminoloji Sorunu	67
III. Temel Sorun: Yararlılık İlkesi Bir İçerik Normu mu, Usul Normu mu?.....	70
A. İş Hukukuna Özgü Kamu Düzeni: Sosyal Kamu Düzeni..71	
1. Kamu Düzeni Kavramı.....	71
2. Sosyal Kamu Düzeni.....	73
B. Sosyal Kamu Düzeninin Görünümü Olarak Yararlılık İlkesi	77
C. Normun Geçerliliğinden Bağımsız Çatışma Çözüm Kuralı Olarak Yararlılık İlkesi.....	81
D. Çatışma Nedeniyle İş İlişkisine Uygulanmayan Aleyhe Normun Akıbeti.....	84
IV. Yararlılık İlkesinin Normlar Hiyerarşisine Etkisi.....	88

İKİNCİ BÖLÜM

YARARLILIK İLKESİ UYGULAMASI

§ 4. Yararlılık İlkesinin Uygulanma Koşulları.....	91
I. Çatışan İki Geçerli Normun Bulunması	91
A. Toplu İş Sözleşmesi Hükümleri ve Yararlılık Karşılaştırması	92
1. İş Sözleşmesinin Yapılmasına İlişkin Normlar.....	93
2. İş Sözleşmesinin İçeriğine İlişkin Normlar.....	94
3. İşyerinin Çalışma Düzenine İlişkin Normlar.....	98
4. İş Sözleşmesinin Sona Ermesine İlişkin Normlar	100
B. Emredici Norm Türleri ve Normun Geçerliliği	101
1. Mutlak Emredici Normlar	101
2. Dar Anlamda Emredici Normlar	103
3. Yasaklayıcı Normlar	104

4. Düzen Normları.....	105
II. Normların Aynı Konuya İlişkin Farklı Düzenleme Getirmesi.....	106
A. Boşluk (Kaynaklardan birinin sessiz kalması)	106
B. İşçinin Rızasının Arandığı Konuların Toplu İş Sözleşmesi ile Düzenlenmesi	111
§ 5. Yararlılık İlkesinin Uygulandığı Çatışma Durumları	114
I. Kanun ve Toplu İş Sözleşmesi İlişkisi.....	114
A. Fransız Hukukunda.....	114
1. 2016 Öncesi.....	114
2. 2016 Sonrası	117
B. Türk Hukukunda.....	122
II. İş Sözleşmesi ve Toplu İş Sözleşmesi İlişkisi.....	124
A. Fransız Hukukunda: Toplu İş Sözleşmesinin İş Sözleşmesi Karşısında Yükselişi.....	124
B. Türk Hukukunda.....	127
III. İş İlişmesine Uygulanan Diğer Kaynaklar ve Toplu İş Sözleşmesi İlişkisi.....	128
A. Genel İş Koşulları ve Toplu İş Sözleşmesi.....	128
1. İç Yönetmelik ve Toplu İş Sözleşmesi İlişkisi.....	129
a. Fransız Hukukunda İşverenin Yönetim Hakkının Bir Görünümü Olarak İç Yönetmelik. 129	
b. Türk Hukukunda İş Sözleşmesinin Eki Niteliğindeki İç Yönetmelikler	131
2. İç Yönetmelik ve İş Sözleşmesi Çatışması.....	133
3. İşyeri Uygulaması ve Toplu İş Sözleşmesi İlişkisi.....	134
a. Fransız Hukukunda İşverenin Tek Taraflı Taahhüdü Olarak İşyeri Uygulamaları.....	134
b. Türk Hukukunda İş Sözleşmesinin Eki Niteliğindeki İşyeri Uygulaması	136
B. İşverenin Yönetim Hakkı ve Toplu İş Sözleşmesi.....	138
1. Fransız Hukukunda.....	138

---

2. Türk Hukukunda	140
IV. İki Toplu İş Sözleşmesinin Çatıştığı Durumlar	141
A. Eski ve Yeni Toplu İş Sözleşmesi Çatışması	142
1. Fransız Hukukunda.....	142
2. Türk Hukukunda	144
B. Art Etkisi Olan Normlar ve Yeni Toplu İş Sözleşmesi Çatışması	146
1. Fransız Hukukunda Toplu İş Sözleşmesinin Art Etkisi	146
2. Türk Hukukunda.....	149
C. Sona Eren Toplu İş Sözleşmesinin Art Etkisi Olan Normları ile Yürürlüğü Geriye Götürülmüş Toplu İş Sözleşmesi Hükümleri.....	150
1. Fransız Hukukunda Toplu İş Sözleşmesinin Geriye Etkisi.....	150
2. Türk Hukukunda.....	151
a. Genel Olarak.....	151
b. Sona Eren Toplu İş Sözleşmesinin Art Etkisini Düzenleyen Maddenin Lafzından Hareket Eden Görüş.....	153
c. Geriye Yürümesi Mümkün Olan Hükümler ve Olmayan Hükümler Ayırımından Hareket Eden Görüş.....	154
d. Art Etkili Normların Hukuki Niteliğinden Hareket Eden Görüş.....	155
e. Sözleşmenin Yürürlüğünün İmza Tarihinden Geriye Götürülmesindeki Amaçtan Hareket Eden Görüş.....	156
f. Görüşümüz.....	157
D. Aynı Seviyedeki Toplu İş Sözleşmelerinin Çatışması.....	159
1. Fransız Hukukunda.....	159
2. Türk Hukukunda	162

E. İşyeri Toplu İş Sözleşmesinin Üstünlüğü	164
F. İşyeri Devrinin Yürürlükteki Toplu İş Sözleşmesine Etkisi ve Yararlılık İlkesinin Uygulanması	166
V. Çerçeve Sözleşme ve Toplu İş Sözleşmesi İlişkisi	170
A. Çerçeve Sözleşmenin Tanımı	170
B. Çerçeve Sözleşme ile Toplu İş Sözleşmesi Arasındaki Farklar.....	172
C. Çerçeve Sözleşmenin Hukuki Niteliği	174
D. Çerçeve Sözleşme ile Toplu İş Sözleşmesi Çatışması ve Çözüm Kuralı	176
§ 6. Yararlılık Karşılaştırılması ve Yararlılığın Saptanması İçin Önerilen Metot	179
I. Karşılaştırma Konusu.....	180
II. Doktrinde Ortaya Konan Karşılaştırma Metotları	181
A. Analitik/ Global/ Grup Karşılaştırma	181
1. Tek Tek Hükümleri Karşılaştırma (Analitik Metot)	182
2. Bütün Olarak (Global) Karşılaştırma	183
3. Grup Karşılaştırma.....	184
B. Yararlılığın Objektif veya Sübjektif Olarak Saptanması...191	
C. Yararlılığın İşçi Topluluğunun Menfaatine Göre Saptanması (in abstracto)- Bireysel Menfaate Göre Saptanması (in concreto)	193
D. Çift Taraflı Hükümlerde Yararlılık Karşılaştırması.....	197
III. Yargıtay'ın İzlediği Metot	199
IV. Karşılaştırma Anı	209
V. Ekonomik Krizin ve Esneklik Hareketlerinin Yararlılık Karşılaştırmasına Etkisi.....	210
A. Çalışma Süreleri ve Yararlılık Karşılaştırması	210
B. İstihdam Güvencesi ve Yararlılık Karşılaştırması.....	215
1. Karşılaştırma Metodu.....	218
2. Fransız Yargısının Karşılaştırma Metodu.....	220
3. Yargıtay.....	225

4. Değerlendirme.....	225
VI. Değerlendirme.....	228
SONUÇ	231
KAYNAKÇA	239